

ACC. N:R M. 15681:1-14.

Landskap: Småland Upptecknare: Karl Nilsson, Kalsvik
Härad: Kimmerdal Berättare: " " "
Socken: Kalsvik Berättarens yrke: lantbrukare
Uppteckningsår: 1961 Född år 1897 i Kalsvik

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lokal - och personhistoria. s. 1-14.

LNF 117

3/1-62

Skriv endast på denna sida.

Frägelista 117. Lokal och Personhistoria.

Naturföreteelser. Loftkall ett flyttblock som
vilar på Berberget och legat så löst att det gick
att gunga med ena handen trots sin väldiga
tyngd av flera ton.

Till denna sten gränsar tre kyrksocknar
vilkas väggar går fram till stenen.

Detta utnyttjade personer som gingo års-
gång de skulle nämligen innan julatten
började besöka sex kyrksocknar innan de
gingo de någott. Då passade Loftkall utmärkt
Om denna sten säges att trollen och jättar
na kullat upp den.

Ett annat större block har hamnat ett
stycke därifrån och kallas bocka kall och säges
att gaveln till jätts gamla kyrka skall hava fraktats
från denna sten det skall i så fall utgöra gaveln
som skulle vara i ett stycke. Så är stenen

Luf 117

Språkt ytterligare i två raka delar men dessa
äro mycket större kilstenar finnes emellan
båda halvorna.

Så har vi en ås som går in i sjön åsnen kallad
länge edde den skall hava tillkommit
genom att en jätte kvinna bar grus i sitt
förkläde men så gick det hol i förklädet och
grus och sten rann ned genom hatet då hon
gick och bildade edden. Men så hade hon
litet grus kvar på sin tumme och det kasta-
de hon ut i sjön och då bildades en holme
som kallas för tömlingen efter tummen
Så har vi en annan sten i sjön åsnen som
kallas för tjögarnåsa gobbe till denna sten ofrade
fiskare kyrkfolk och andra som rode förbi
stenen snus tobak och annat till gubben som
bode där annars blev det åter efter 1900 har det
ej förekommit att man ofrat. Skänninga Kull

en är som går genom ett skogsparti vid sidan
om åden går vägen från Jät till Kalvsvik.
På nämnda väg skall enligt sägen en brud
hava fallit från hästen och slagit sig ihjäl.
En annan säger att bruden skall hava blivit
berglagen och förd upp till Skänningakull
eller berget berget går nämligen i dagen vid
vägen men ej vid Skänningakull. Plåsen
där bruden skall vara tagen kallas för Brua-
halla och vägens högsta backe för långa li.
På nämnda plats skall fordom synas lydse och
röster hava hörts och gick någon genom
skogen efter märkrets inbrott blev man
förvillad och ej räknade hem, likaså skulle
skogssnevan vid olika tillfällen visat sig.
Blev man förvillad skulle man taga av sig
träjjan och vända den samt taga på sig den
anligt då gick förtrallningen bort och skogssnevan

hessa skratt hördes i fjärran.

På kyrkogården på Kullens ägor strax där intill
finnes en kulle som enligt sägen en liten
 flicka skall hava begravts levande för att
 farsaten skulle upphöra.

Kullarna där Kalvsviks vikens tar slut mot
Kallshaga finnes två stycken hållkis tar den
 ena i öster och väster nio meter lång den
 andra i nor och söder mindre. flera har nog
 funnits men genom odling och stensmurars
 uppläggning har de nog blivit bortförda
 eller överlagda med sten, vid sidan av kullarna
 finnes en mad delvis odlad på i numera
 fördärvat genom lerupptag till tegelbruket
 Denna mad kallas för Sjuncken. Där har
 stenålders folkett sparrat vägen tillbaka in
 i åsnen kullarna ligger så väl till att det
 endast är några få meter att stänga igen.

Sedan har vänet sjunkit tillbaka under somma-
ren och fisken har varit lätt att fånga.

Här har sena kvälsvandrare som kommit
den gamla byvägen. Sitt lyde mellan kullarna
och gravräsena samt över sjunken. Somliga
har tyckt sig höra klanger från silver och
penningar klinga i stenmurar och röser.
Lj långt därifrån finnes ringmans källa
en gammal offer källa i vilken fordom ofrades
så sent som 1914 eller 1915 ofrades det i källan då
en person hittade en träkrona indrept i ett
papper med oläslig text.

Nedom källan finnes Locken en mad som
enligt sägen en koppar kittel full med
penningar skall vara ner sänkt i en bjura-
skuta och vara omöjlig att taga upp.

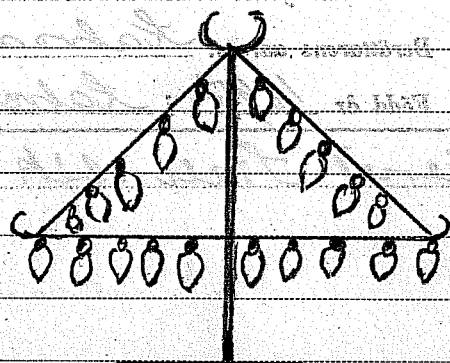
Kyrkan från Tåvelsås säges att Tåvelrås och
Aråra kyrkor byggdes samtidigt av jättar och

att jätten byggde Tåvelsås kyrka och jättegumman
 Ullåsa kyrka de ägde endast en hammare och
 den kastade de emellan sig när de behövde
 den, Men så blevo jättarna okonlanta
 med Tåvelsås och lög en större sten i
 Ullåsa och kastade den mot Tåvelsås kyrka
 för att förstöra den när stenen kom över
 stenslanda by sprack den och hälften av
 stenen föll där ned. Bauta sten rest.

Den andra halvan fortsatte och föll ned ett
 trettiotal meter framför Tåvelsås kyrka där
 där den är rest. Bauta sten rest.

De båda stensnar äro ungefärligen lika
 stora.

På Öja och Hederstövs gamla kyrkogårdar
 finnes gravkor i form av en triangel
 av järn i denna hänger små hjärtan som
 av vinden sättes i rörelse så att någon ro

skall bliva vid gravens. Om dessa säges att i
Öja skall bruden hava dansatt till att hon följ
död ner på galvet det skulle kända bröllops-
natten. Hederslövs net jag ej varför den blivit
rest men antagligen för något liknande
På Kalusviks gamla kyrkogård finnes en
gravhäll över en Befallningsman som i
livet var mycket ogudaktig efter hans begrav-
ning kastades jorden upp varje natt och han
kom åkandes till sin gård över gravens lades
ett stort kalkstens block. Hans bror var lika
dan en gång när han hållatt på denne och var

färdig att resa tillbaka hordes äskan i fjärran.
De sade han till sina hästar, nu kör vi ikapp med
äskan, Det gjorde han även men när han stigit
av vagnen slog äskan ner och dödade honom.
Kusk och hästar blevo oskadade, Han skall hava
bott i Utskult.

Om den förut omtalade befallningsmannen
var i början på 1900 talet flera olika Sägner
Samliga säger att han aldrig blev begravd
på kyrkogården utan att i kistan fanns endast
en alkubb, Samliga säger att han blev begravd
i en kulle på den gård han ägde.

Kistan ville de ej öppna men någon begärde
det och då skulle där ligga en orm. Doktorn
var hos honom innan han dog då blev han
så arg på doktorn så han bet av sina egna
fingrar. Efter honom var en gammal bibell
och en kista som de ej kunde göra sig av

med men så en dag kommer det en gesäll till gården och han lovade att göra av med bibeln, och det säges att han sänkte den. Däremot blev kistan kvar. Det sades även att han gick igen samt att det fanns de som kunde hämta hem honom. På ett kalas var där en som sade vad vill ni ge mig om jag hämtar honom sagt och gort om en slund kommer båda. Men när han skulle ställa honom tillbaka var det nästan omöjligt. Då sade han ge honom ett par strumpor han har slitit upp de gamla och det fick han och den som hämtat honom blev honom fri.

Det är att märka han var befälningssman och en stor del voro arga på honom han hade fadringar som han tog upp och folket voro fattiga och ej alltid kunde betala sina utskylder. Därjör har en hel del skrocks uppkommit efter

honorn. Han skall hava levat i slutet på 1700 talet.
 En annan nägot liknande har jag hört från
 annat håll, jag vill minnas att det skall hava
 hänt i Prosta Nöbbele vid en färd och gubbar-
 na blivit omtrötade, fanns på gården en myg-
 kel djävur piga för att skajja med henne
 frågade de höne om hon tordes gå och hämta
 Skin Skarpen ja det tordes hon om hon fick
 det hon begärde, det var en benrangel som
 ej fick ro i sin grav utan låg på kyrko-
 gårds muren, Han kommer hem med honorn
 och kastar honorn på golvet och säger här har ni
 honorn. Då säger de du får bära bort honorn
 igen då begär hon om igen och får det
 Kommen till muren kastar hon upp honorn
 där men han faller ned och hon kastar upp honorn
 igen och säger kan du inte ligga där du ska
 Då yppar han vad brott han gjort och får sedan ro

I Flormanåsen finnes ett berg som kallas
Habakuse och i berget skulle vid kyrkans byggan-
de finnas en jätte eller troll som kallades Keuse.
När kyrkan var färdig och ringningen
började sade jätten det var en otäck bjälra.
Men så snart som jag heter Kluse körer de
om mig ej ur Habakuse.

Omkring 1875, hittades här i Kalvsvik vid
odling och bortforsling av råsen en kypor
kruka full med gamla pennningar i ett gam-
malt råse i krukans fäns även en ullsax
med spetsarna upp somliga av mynten voro
så anfråta att de vid beröring fölla sönder
de överlämnades till växjö läroverk.

Upphittaren blev sjuk och dog kort därefter 38-39
år gammal folk trode att han ej skulle befatta
sig med skatten utan låtit den vara kvar
där den befann sig. Kalvsviks gamla kyrka

som var uppförd av trä i den skall hava funnits
en mycket märklig lakkrona av trä den
såldes på auktion och den som köpte den hade
till yrke att tillverka träkärl genom att den
var tillverkad av fin furukärna plockade han
sänder den och använde det till pinnar emellan
stavararna kanske även i vidskräpligt syfte
det var en lakkrona ej Legerkrona.

Utän för Växjö närmare bestämt Telestad
byggdes i slutet av 1800 talet en bådemälla den
byggdes på den högsta punkten och till att tyckas
på den bästa platsen. När gressen var lagd
och arbetet skulle påbörjas, kom på vägen
in till en gesäll (Luffare) vandrande han
stannade och frågade vad där skulle bliva han
fick till svar en mälla. Då sade han varför
bygga den där bygg den den andra sidan
vägen då kommer Mällan att gå här blir bara

olur. Men kon byggdes där de hade bestämt men
mållan hade alltid smätgänger, till sist restau-
rerades den som forsminne strax därefter
bran den ned.

Sjön Årmen om den har jag hört berättas att kon
& kulle taga ett människo liv om året det
gorde kon nog under 1800 talet men under den
tiden var det mera folk som hade sina vägar
över sjön både sommar och vinter men mera
färdas man ej så mycket över den och de bätar
som finnes äro också bättre.

Wid olika årstider kan man på sjöns vatten
se lyse ibland ett ibland flera. Dessa lysen
trode man förr att det var förbud (Föåbå) att
någon olycka snart skulle hända såsom att
någon inom den närmaste tiden skulle
dömma i sjön.

ett annat Lyse som kalades Ellenåsa gubbe eller

Ellenåsa Ljusde skulle ha sin grund däri att
en fiskare som bodde på en plats som kallades
Ellenås hade tagit ben och döds-kallar från kyrka-
gården i avsikt att få bättre fisketur.

Jag har hört från min barndom berättas att
när han satt ut näten rode han upp till den
holme där han hade benen, och att vid ett
vist kommando (Tjaj) flögo benen och döds-kal-
larna över vattnets ytan och jagade fisken på
näten. Men så stälde han dem ej tillbaka
utan tappade dem i sjön, Där ^{säger} säger det att
att Ellenåsa gubbe är ute och söker efter de lånade
benen och får fara så i form av ett eller flera
lysen. Denne fiskare skulle ha levt på 1850
talet.